

Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΣΟΣΤΩΣΕΩΝ ΣΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ: ΜΠΕΛΑΣ Ή ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ;

της Σούλας Παναρέτου

Ο νόμος¹ του ΥΠΕΣΔΔΑ 2910/2001 (ΦΕΚ Α' 91/2-5-2001), που εισάγει την υποχρεωτική συμμετοχή των φύλων κατά το 1/3 στα δημοτικά και νομαρχιακά συμβούλια, αποτελεί αναμφίβολα σημαντική κατάκτηση του φεμινιστικού γυναικείου κινήματος. Είναι επίσης ένα βήμα στην επίτευξη της ισόρροπης συμμετοχής γυναικών - ανδρών στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων.

Από το 1988, όταν δημιουργήθηκε η Συντονιστική Επιτροπή Γυναικείων Οργανώσεων και Γυναικείων Τμημάτων των κομμάτων για την Ισότιμη Συμμετοχή των Γυναικών στα Κέντρα των Αποφάσεων (το περίφημο κίνημα του 35%) μέχρι την ψήφιση του νόμου το 2001, χρειάστηκαν συνεχείς προσπάθειες και αγώνες εκ μέρους των γυναικείων φορέων. Οργανώθηκαν πολλές καμπάνιες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών, γυναικών και ανδρών, υπογράφηκαν δεκάδες υπομνήματα προς τους αρχηγούς των κομμάτων. Η σπουδαιότερη κατάκτηση ήταν η επίτευξη της τροποποίησης του Συντάγματος (άρ. 116,2) και της μεταστροφής της νομολογίας του Συμβουλίου

της Επικρατείας, που, επιτέλους, αποδέχθηκαν τις ποσοτώσεις, ύστερα από αγώνες στους οποίους πρωτοστάτησε ο Σύνδεσμός μας.

Ο νόμος, λοιπόν, ήταν αποτέλεσμα της παραπάνω κατάκτησης και προϊόν της πίεσης του φεμινιστικού κινήματος αφ' ενός, και της πολιτικής βούλησης της Υπουργού κ. Βάσως Παπανδρέου αφ' ετέρου. Η εφαρμογή του αναμένεται να δώσει ισχυρή ώθηση στην υπόθεση της συμμετοχής των γυναικών στο θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, ενός θεσμού που θεωρείται ως ο πλέον κοντινός στους πολίτες, άνδρες και γυναίκες.

Μάλιστα, ο νόμος ήρθε σε μια στιγμή που οι οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) αναβαθμίζονται αισθητά, καθώς οι αρμοδιότητές τους διευρύνονται και οι πόροι τους αυξάνονται. Για παράδειγμα, ο κρίσιμος τομέας για τη φύλαξη και διαπαιδαγώγηση των μικρών παιδιών, οι βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, αποτελούν πλέον αποκλειστική αρμοδιότητα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Αναπτύσσεται, λοιπόν, και αποκτά σημαντικό

1. Παρουσίαση του νόμου έγινε στο τεύχος 70 του «Αγώνα της Γυναίκας».

εύρος ο τομέας της κοινωνικής πολιτικής των ΟΤΑ, όταν η κοινωνική πολιτική του κράτους συρρικνώνεται και περιορίζεται συνεχώς, αφήνοντας ακάλυπτες ζωτικές ανάγκες της οικογένειας.

Ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα δημοτικής κοινωνικής πολιτικής αφορούν τη βοήθεια στο σπίτι (δίκτυα βοηθών μητέρων, βοήθειας και περίθαλψης ηλικιωμένων και ανήμπορων ατόμων), τα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης του παιδιού, τα δημοτικά ιατρεία, τη συμβουλευτική γονέων, τις μονάδες οικογενειακού προγραμματισμού, τα ΚΑΠΗ (Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων), τη στέγαση και σίτιση των αστέγων, τα προγράμματα ένταξης των μεταναστών/στριών και προσφύγων στον κοινωνικό ιστό της χώρας, τα προγράμματα πρόληψης και καταπολέμησης των ναρκωτικών. Πρόκειται δηλαδή για ενδιαφέρουσες πολιτικές, που έχουν σχέση με την καθημερινότητα των πολιτών και την ποιότητα ζωής, που ιεραρχούνται συνεπώς υψηλά στις προτεραιότητες των γυναικών. Για να μην αναφέρουμε το σπουδαίο μερίδιο της σωστής δημοτικής πολιτικής στην προστασία του περιβάλλοντος, την ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων και της ιδιοπροσωπείας των πόλεων και των συνοικιών. Τα δημοτικά και νομαρχιακά συμβούλια έχουν πολλά και πολυσιχδή καθήκοντα να επιτελέσουν, και από την ποιότητα των αποφάσεών τους εξαρτώνται πολλά στοιχεία της καθημερινής μας ζωής.

Είναι, επομένως, λάθος να υποτιμάται η συμμετοχή στα όργανα των ΟΤΑ, διότι οι τελευταίοι δεν έχουν δέχθεν συναρπαστικό πολιτικό περιεχόμενο. Και περιεχόμενο αποδεικνύεται πως έχουν και σημαντική ευκαιρία εκπαίδευσης στα κοινά αποτελούν.

Οι γυναίκες θα έπρεπε να αγκαλιάσουν το θεσμό και να προσπαθήσουν να επιδράσουν στη διαμόρφωση των προγραμματικών του προτεραιοτήτων, από θέσεις φυσικά συμμετοχής και ευθύνης. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σήμερα αφορά τις γυναίκες ως κοινωνικούς εταίρους περισσότερο από κάθε άλλη φορά, λόγω των προβλημάτων που επιλύει και που μπορεί να διευκολύνουν την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας.

Βαδίζοντας, άρα, προς τις δημοτικές - νομαρχιακές εκλογές του Οκτωβρίου, πρέπει να κατανικήσουμε επιφυλάξεις, δισταγμούς, ιστορικές αδράνειες και **να αξιοποιήσουμε την ευκαιρία που ο νόμος μας παρέχει, να υπερκαλύψουμε το χώρο που δημιουργεί για τις γυναίκες.**

Βέβαια, στην προσπάθεια αυτή δεν θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε μόνο τις δυσκολίες που προκαλούν τα συνήθη εμπόδια των πολλαπλών υποχρεώσεων και οι σχετικές δουλειές. Μπροστά μας ορθώνεται η δυσφορία έως άρνηση συτοδιοικητικών παραγόντων και το αρνητικό κλίμα, που τμήμα τους δημιουργεί. Πληροφορούμαστε ότι, άλλοτε έμμεσα και άλλοτε

ρητά, κάποτε ψιθυριστά και κάποτε φωναχτά, διερευνώνται οι προθέσεις του ΥΠΕΣΔΔΑ περί της τύχης του νόμου. Η δικαιολογία; Μα η αναμενόμενη: «Δεν βρίσκουμε γυναίκες» ή/και «πού θα βρούμε γυναίκες». Ή ακόμα «δεν μπορούμε να αποκλείσουμε τους έμπειρους άνδρες, για να βάλουμε άπειρες γυναίκες». Σε συνάρτηση με την προηγούμενη θέση, ορισμένοι προτείνουν την αύξηση του αριθμού των θέσεων στα συμβούλια, έτσι ώστε οι γυναίκες να μετέχουν ως υπεράριθμες (!). Η κατάσταση αυτή οδήγησε τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ κ. Κ.Σκανδαλίδη να δηλώσει στο συνέδριο του Δικτύου Αιρετών Γυναικών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δωδεκανήσου (Ρόδος, 29-30 Μαρτίου 2002), ότι «ο νόμος θα εφαρμοστεί». Άραγε υπάρχει άλλη οδός από την εφαρμογή του νόμου;

Είναι, πάντως, αξιοπερίεργο το γεγονός ότι ο νόμος θεωρείται από ένα μέρος των αυτοδιοικητικών στελεχών ως περίπου μεπλάς και φασαρία. Και όμως, αν δεν υπήρχε ο νόμος αυτός, θα έπρεπε να εφευρεθεί. Για να μπορέσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση να προσελκύσει εκπροσώπους από νέα κοινωνικά στρώματα, να επισύρει την προσοχή και το ενδιαφέρον των «σιωπηλών» κατηγοριών του πληθυσμού, για να διευρύνει τις κοινωνικές αντιπροσωπεύσεις της και τα ερείσματά της στους δημότες, άνδρες και γυναίκες, νέους/ες, ηλικιωμένους/ες, ντόπιους/ες και μετανάστες/στρίες, που ζουν και εργάζονται στην χώρα.

Από αυτή την άποψη ο σχετικά άτολμος μεν, αλλά σημαντικός αυτός νόμος θα έπρεπε να θεωρηθεί ως μεγάλη ευκαιρία για τη διεύρυνση της κοινωνικής συμμετοχής, ως δώρο στο πολιτικοδιοικητικό σύστημα της χώρας. Διότι, υπό όρους, μπορεί να αποτελέσει ένα αντίδοτο στην επικίνδυνη αδιαφορία, απάθεια και αποπολιτικοποίηση των πολιτών. Εάν η δημοκρατία είναι συνδεδεμένη με τη συμμετοχική διαδικασία, τότε ο νόμος αποτελεί ενίσχυση της δημοκρατίας και καλύπτει, έστω μερικώς, το «έλλειμμα φύλου», που ταλανίζει και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την πλησιέστερη στο λαό βαθμίδα εξουσίας.

Συμπέρασμα:

Ο νόμος πρέπει να εφαρμοστεί, και να επεκταθεί, με νέο νομοθετικό μέτρο, η ποσόστωση που εγκαινιάζεται μ' αυτόν, και στα ψηφοδέλτια των κομμάτων για τις εθνικές εκλογές και αυτές του ευρωκοινοβουλίου.

Όταν στη Γαλλία, χώρα - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζεται δια νόμου σύστημα ισάριθμης εκπροσώπησης (parité), στην Ελλάδα δεν είναι επιτρεπτό να διστάζουμε ακόμα να εφαρμόσουμε το κατώφλι του 1/3!